

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29.11.1985, sp. zn. 3 Cz 79/85, ECLI:CZ:NS:1985:3.CZ.79.1985.1

Číslo: 24/1988

Právní věta: Poživatel invalidného dôchodku, ktorému sa pod dobu výkonu trestu odňatia slobody dôchodok nevypláca /1/, nemôže žalobou na súde s úspechom uplatniť proti svojej bývalej manželke nárok na vydanie poberaných dávok dôchodkového zabezpečenia, ktoré jej orgán sociálneho zabezpečenia vyplácal z dôvodu dôchodkového nároku manžela.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 29.11.1985

Spisová značka: 3 Cz 79/85

Číslo rozhodnutí: 24

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Důchod, Pravomoc soudu

Předpisy: 99/1963 Sb. § 99 odst. 1
§ 99 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 24

Poživatel' invalidného dôchodku, ktorému sa pod dobu výkonu trestu odňatia slobody dôchodok nevypláca 1) , nemôže žalobou na súde s úspechom uplatniť proti svojej bývalej manželke nárok na vydanie poberaných dávok dôchodkového zabezpečenia, ktoré jej orgán sociálneho zabezpečenia vyplácal z dôvodu dôchodkového nároku manžela.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 29. 11. 1985, [3 Cz 79/85](#))

Žalobca uplatnil proti žalovanej nárok na vrátenie dávok z jeho invalidného dôchodku, ktoré žalovaná mesačne poberala počas jeho výkonu trestu s prevzatím ktorých získala neoprávnený majetkový prospech vo výške 53 174,- Kčs.

Poukazoval pritom na list Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave zo 4. 10. 1984, podľa ktorého bola žalovanej vyplatená uvedená suma za obdobie od 5. 2. 1975 do 31. 10. 1983 ako 60 z dôchodku žalobcu.

Na to účastníci uzavreli zmier, ktorým sa žalovaná zaviazala zaplatiť žalobcovi na uplatnený nárok

sumu 10 000,- Kčs a 2000,- Kčs na trovách konania, všetko do 10 dní.

Okresný súd v Trenčíne svojím uznesením tento zmier schválil a žalobcu zaviazal zaplatiť súdu 400,- Kčs na úhradu súdneho poplatku. V odôvodnení rozhodnutia súd prvého stupňa uviedol, že manželstvo účastníkov bolo právoplatne rozvedené a aj po jeho právoplatnom zrušení žalovaná poberala 60 z dôchodku žalobcu, hoci jej už táto dávka neprináležala, takže žalovaná získala neoprávnený majetkový prospech v zmysle ustanovení § 451 a § 452 O. z. Keďže však žalovaná vzniesla námietku premlčania, patril žalobcovi len nárok za dva roky pred jeho uplatnením, čo predstavuje sumu 11 756,- Kčs. Pretože účastníci uzavreli súdny zmier na sumu 10 000,- Kčs, súd tento zmier s poukazom na ustanovenie § 99 odst. 2 O. s. p. schválil.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR tak, že týmto uznesením súdu prvého stupňa bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Podľa ustanovenia § 99 odst. 1 O. s. p., ak to povaha veci pripúšťa, môžu účastníci skončiť konanie súdnym zmierom. O zmier sa má súd vždy pokúsiť.

O tom, či žalobcom uplatnený nárok je v súlade s právnymi predpismi a či vôbec o ňom možno uzavrieť súdny zmier, súd rozhodne podľa ustanovenia § 99 odst. 2 O. s. p.; súd môže zmier schváliť iba vtedy, ak nie je v rozpore s právnymi predpismi alebo záujmom spoločnosti. V prípade takého rozporu súd zmier neschválil a po právoplatnosti uznesenia pokračuje v konaní.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa takto dôsledne nepostupoval.

Žalobca nastúpil výkon trestu odňatia slobody 8. 12. 1974 a trest sa mu skončil 18. 9. 1983. Žalovaná do 5. 2. 1975 do 31. 10. 1983 mesačne poberala 60 z invalidného dôchodku žalobcu, takže z tohoto dôvodu prevzala spolu sumu 53 174,- Kčs.

V zmysle ustanovenia § 64 odst. 2 zákona č. 121/1975 Zb., /1/ o sociálnom zabezpečení, keďže žalobca odpykával trest odňatia slobody dlhší ako jeden mesiac a prevyšujúci tri mesiace, dôchodok sa mu vôbec nevyplácal a po skončení výkonu trestu ani spätne za jeden mesiac.

Prepustenie z výkonu trestu vo vzťahu k poberaniu dôchodku dôchodcu upravovalo ustanovenie § 66 odst. 6 vyhlášky č. 128/1975 Zb. (v znení vyhlášok č. 108/1979 Zb., č. 164/1979 Zb., č. 15/1982 Zb., č. 78/1982 Zb., č. 141/1983 Zb., č. 144/1983 Zb., č. 73/1984 Zb. a č. 131/1984 Zb.). /2/

Nárok manželky a detí až do výšky 60 z dôchodku odsúdeného vo výkone trestu upravovalo ustanovenie § 64 odst. 2 vete tretia, zákona č. 121/1975 Zb., ako aj ustanovenia § 32 a § 66 odst. 6, veta tretia, vyhlášky č. 128/1975 Zb.

Pre túto prejednávanú vec bolo teda rozhodujúce posúdiť, či medzi žalobcom a žalovanou existoval právny vzťah z uplatneného právneho dôvodu na vydanie neoprávneného majetkového prospechu, keďže základnou podmienkou pre posúdenie veci podľa ustanovenia § 451 O. z. je nielen to, či tento prospech bol získaný, ale či bol získaný neoprávnene na úkor toho, ktorý sa jeho vydania domáhala.

Keďže žalobca nemal nárok na výplatu dávok z jeho dôchodku za obdobie od 5. 2. 1975 do 18. 9. 1983, dokedy bol vo výkone trestu, žalovaná na úkor žalobcu nemohla získať z uplatneného právneho dôvodu neoprávnený majetkový prospech, pretože nebola a nie je s ním v právnom vzťahu.

Právny vzťah medzi žalovanou a plátcem dôchodku z toho hľadiska, či dávky boli žalovanej priznané právom alebo neprávom a či je povinná a v akej výške tieto dávky prípadne vrátiť, prislúcha posúdiť

orgánu, ktorý ich priznal.

Rovnako pokiaľ ide o prevzatie dávky žalovanou za obdobie od 18. 9. 1983 (keď podľa údajov žalobcu si už trest odpykal) do 31. 10. 1983 (kedy žalovanej prestali vyplácať časť z dôchodku žalobcu) súd mal vec posudzovať z hľadiska právnych vzťahov medzi žalobcom a plátcem dôchodku v zmysle ustanovenia § 62 odst. 1, 2 zákona č. 121/1975 Zb.

Z uvedeného vyplýva, že uvedeným uznesením súdu prvého stupňa bol porušený zákon v ustanovení § 99 odst. 2 O. s. p. v spojení s ustanoveniami § 1, § 2 a § 6 O. s. p. a v nadväznosti na ustanovenia § 451 a § 452 O. z.

Poznámky pod čiarou:

1) Porov. teraz ustanovenie § 100 odst. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb.

2) Porov. teraz ustanovenie § 58 vyhlášky č. 149/1988 Zb.